

บทที่ 5

การอภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความคิดวิจารณ์ ความคิดสร้างสรรค์และ
ความสามารถในการใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา
ปีที่ 3 มีขอบเขตในเรื่องวัตถุประสงค์ของการวิจัย สมมติฐานของการวิจัย กลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือ
ที่ใช้ในการวิจัย วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล สรุปผลการวิจัย การอภิปราย
ผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ ผู้วิจัยเสนอรายละเอียดดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความคิดวิจารณ์ 5 ด้าน คือ การสรุปอ้างอิง การระบุ
ข้อตกลงเบื้องต้น การนิรนัย การตีความ การประเมินข้อโต้แย้ง และความคิดสร้างสรรค์
3 องค์ประกอบ คือ ความคล่องในการคิด ความคิดยืดหยุ่น ความคิดริเริ่มกับความสามารถในการใช้
กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในการแก้ปัญหา
2. เพื่อสร้างสมการพยากรณ์ของความคิดวิจารณ์ที่ใช้ในการทำนายความสามารถใน
การใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในการแก้ปัญหา
3. เพื่อสร้างสมการพยากรณ์ของความคิดสร้างสรรค์ที่ใช้ในการทำนายความสามารถใน
การใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในการแก้ปัญหา
4. เพื่อสร้างสมการพยากรณ์ของความคิดวิจารณ์ 5 ด้าน และความคิดสร้างสรรค์
3 องค์ประกอบ ที่ใช้ในการทำนายความสามารถในการใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในการ
แก้ปัญหา

สมมติฐานของการวิจัย

1. ความคิดวิจารณ์ 5 ด้าน คือ การสรุปอ้างอิง การระบุข้อตกลงเบื้องต้น การนิรนัย
การตีความ การประเมินข้อโต้แย้งและความคิดสร้างสรรค์ 3 องค์ประกอบ คือ ความคล่องในการคิด
ความคิดยืดหยุ่น ความคิดริเริ่มกับความสามารถในการใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในการ
แก้ปัญหามีความสัมพันธ์กัน
2. ความคิดวิจารณ์แต่ละด้าน และความคิดสร้างสรรค์แต่ละองค์ประกอบ สามารถ
พยากรณ์ความสามารถในการใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในการแก้ปัญหาได้

3. ความคิดวิจารณ์ 5 ด้าน และความคิดสร้างสรรค์ 3 องค์ประกอบ สามารถร่วมกันพยากรณ์ความสามารถในการใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในการแก้ปัญหาได้

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2549 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสงขลาเขต 1 จำนวน 360 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยใช้ขนาดของโรงเรียนเป็นชั้น (Strata) และมีห้องเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม (Sampling Unit)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบทดสอบจำนวน 3 ฉบับ คือ

1. แบบทดสอบวัดความคิดวิจารณ์ เป็นแบบทดสอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ตามแนวคิดของ Watson- Glaser โดยวัดเป็นรายด้านในแต่ละด้านจะสร้างสถานการณ์หรือข้อความขึ้น แต่ละข้อความมีข้อความ 2-3 ข้อ เป็นชนิดเลือกตอบ มี 3 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ มีค่าความยากตั้งแต่ 0.35 ถึง 0.77 มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.290 มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .767 และมีค่าความเชื่อมั่นความคิดวิจารณ์เป็นรายด้าน ดังนี้

1. ด้านการสรุปอ้างอิง	มีค่าความเชื่อมั่น .619
2. ด้านการระบุข้อตกลงเบื้องต้น	มีค่าความเชื่อมั่น .608
3. ด้านการนิรนัย	มีค่าความเชื่อมั่น .618
4. ด้านการตีความ	มีค่าความเชื่อมั่น .615
5. ด้านการประเมินข้อโต้แย้ง	มีค่าความเชื่อมั่น .634

2. แบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์ เป็นแบบทดสอบแบบอัตนัยที่สร้างขึ้นตามแนวคิดของทอแรนซ์ (Torrance E.Paul) เป็นแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ด้านภาษา และด้านรูปภาพ แบ่งออกเป็น 3 กิจกรรม กิจกรรมที่ 1 การตั้งคำถาม กิจกรรมที่ 2 การนึกประโยชน์ใช้สอย กิจกรรมที่ 3 การใช้เส้น มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .593 และมีค่าความเชื่อมั่นรายองค์ประกอบ ดังนี้

กิจกรรมที่ 1 วัดความคล่องในการคิด	มีค่าความเชื่อมั่น .657
กิจกรรมที่ 2 ความคิดยืดหยุ่น	มีค่าความเชื่อมั่น .644
กิจกรรมที่ 3 ความคิดริเริ่ม	มีค่าความเชื่อมั่น .527

3. แบบทดสอบวัดความสามารถในการใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในการแก้ปัญหา แบบทดสอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ประกอบด้วยข้อความที่แสดงสถานการณ์ที่เกี่ยวกับปัญหาที่พบใน

ปัจจุบันแต่ละสถานการณ์จะตั้งคำถาม 2-4 ข้อ ตามขั้นตอนการแก้ปัญหาของ Weir (1974:18) เพื่อให้นักเรียนแก้ปัญหาในสถานการณ์แต่ละสถานการณ์ แบบวัดเป็นแบบเลือกตอบมี 4 ตัวเลือก จำนวน 34 ข้อ มีค่าความยาก ตั้งแต่ 0.33 ถึง 0.75 ค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.25 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .738

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลจากภาควิชาประเมินผลและวิจัยทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ถึงผู้บริหารโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง
2. ติดต่อขออนุญาตผู้บริหารโรงเรียนที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อกำหนดวัน เวลา และสถานที่ทำการสอบ
3. วางแผนในการดำเนินการสอบ พร้อมเตรียมแบบทดสอบแบบการคิดและแบบทดสอบวัดความถนัดด้านคณิตศาสตร์ให้เพียงพอกับจำนวนนักเรียนที่สอบในแต่ละครั้ง
4. ดำเนินการสอบ โดยผู้วิจัยอธิบายให้นักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเข้าใจถึงวัตถุประสงค์และผลประโยชน์ที่ได้รับจากการทำแบบทดสอบ
5. ในการทดสอบแต่ละครั้ง ผู้วิจัยต้องอธิบายให้นักเรียนที่เข้าสอบเข้าใจวิธีการตอบแบบทดสอบ และถ้านักเรียนยังสงสัยก็ให้ซักถามจนเข้าใจก่อนที่จะให้ทุกคนลงมือทำแบบทดสอบ
6. ตรวจสอบให้คะแนนและนำข้อมูลไปวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติ สรุปและรายงานผล

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป เพื่อคำนวณค่าสถิติต่างๆ ดังนี้

1. หาค่าสถิติพื้นฐานคือ ค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ของคะแนนจากแบบทดสอบวัดความคิดวิจารณ์ญาณ แบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์ และแบบทดสอบวัดความสามารถในการใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในการแก้ปัญหา
2. หาค่าสัมประสิทธิ์การทำนาย (Coefficient of determination) ระหว่างตัวแปรอิสระ (ความคิดวิจารณ์ญาณและความคิดสร้างสรรค์) กับตัวแปรตาม (ความสามารถในการใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในการแก้ปัญหา) และทดสอบความมีนัยสำคัญทางสถิติ

3. หาสมการพยากรณ์ที่เหมาะสมโดยการพิจารณาจากตัวพยากรณ์ (ความคิดวิจารณ์ญาณ และความคิดสร้างสรรค์) ที่ใช้ในการทำนายความสามารถในการใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในการแก้ปัญหา

สรุปผลการวิจัย

- ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนแบบทดสอบวัดความคิดวิจารณ์ญาณ คะแนนแบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์ และคะแนนแบบทดสอบวัดความสามารถในการใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในการแก้ปัญหา
คะแนนเฉลี่ยของแบบทดสอบวัดความคิดวิจารณ์ญาณทั้ง 5 ด้าน มีค่าเท่ากับ 6.505, 4.566, 4.552, 4.483 และ 4.069 ตามลำดับ โดยความคิดวิจารณ์ญาณในด้านการประเมินข้อโต้แย้ง มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ความคิดวิจารณ์ญาณในด้านการนิรนัย ด้านการตีความ ด้านการระบุข้อตกลงเบื้องต้น และด้านการสรุปอ้างอิงมีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด เมื่อพิจารณาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดวิจารณ์ญาณทั้ง 5 ด้าน มีค่าเท่ากับ 1.792, 1.732, 1.665, 1.612 และ 1.539 ตามลำดับ โดยความคิดวิจารณ์ญาณในด้านการตีความค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานมากที่สุด รองลงมาคือ ความคิดวิจารณ์ญาณในด้านการประเมินข้อโต้แย้ง ด้านการนิรนัย ด้านการระบุข้อตกลงเบื้องต้น และด้านการสรุปอ้างอิงมีค่าน้อยที่สุด คะแนนเฉลี่ยของแบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์ทั้ง 3 องค์ประกอบ มีค่าเท่ากับ 6.180, 5.430 และ 3.410 ตามลำดับ โดยความคิดสร้างสรรค์องค์ประกอบด้านความคิดริเริ่มมีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ความคล่องในการคิด และความคิดยืดหยุ่นมีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด เมื่อพิจารณาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดสร้างสรรค์ทั้ง 3 องค์ประกอบ มีค่าเท่ากับ 4.390, 2.750 และ 0.943 ตามลำดับ โดยความคิดสร้างสรรค์ในองค์ประกอบความคิดริเริ่มมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานมากที่สุด รองลงมาคือ ความคล่องในการคิด และความคิดยืดหยุ่นมีค่าน้อยที่สุด และคะแนนเฉลี่ยของความสามารถในการใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในการแก้ปัญหา มีค่าเท่ากับ 15.263 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 5.087
- ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายระหว่างคะแนนความคิดวิจารณ์ญาณกับคะแนนความสามารถในการใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในการแก้ปัญหา และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายระหว่างคะแนนความคิดสร้างสรรค์กับคะแนนความสามารถในการใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในการแก้ปัญหา

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายระหว่างคะแนนความคิดวิจารณ์ญาติทั้ง 5 ด้านกับคะแนนความสามารถในการใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในการแก้ปัญหาที่มีความสัมพันธ์กันในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายระหว่างคะแนนความคิดสร้างสรรค์ทั้ง 3 องค์ประกอบกับคะแนนความสามารถในการใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในการแก้ปัญหา โดยมีคะแนนความคิดสร้างสรรค์องค์ประกอบด้านความคิดยืดหยุ่นมีความสัมพันธ์กันในทางบวกกับคะแนนความสามารถในการใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในการแก้ปัญหา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนความคิดสร้างสรรค์องค์ประกอบด้านความคล่องในการคิด และด้านความคิดริเริ่มไม่มีความสัมพันธ์กับคะแนนความสามารถในการใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในการแก้ปัญหา

3. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างคะแนนความคิดวิจารณ์ญาติ และคะแนนความคิดสร้างสรรค์ กับคะแนนความสามารถในการใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในการแก้ปัญหา

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างคะแนนความคิดวิจารณ์ญาติ ทั้ง 5 ด้าน มีความสัมพันธ์กับคะแนนความสามารถในการใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในการแก้ปัญหา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) เท่ากับ .3540 และความคิดวิจารณ์ญาติทั้ง 5 ด้านสามารถพยากรณ์ความสามารถในการใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในการแก้ปัญหาได้ร้อยละ 12.06 ($R^2 = .1260$) มีค่าสัมประสิทธิ์ของการพยากรณ์ที่ปรับแก้แล้ว (Adjusted R^2) เท่ากับ .1130 ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการพยากรณ์ (S.E._{est}) เท่ากับ 4.7910

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างคะแนนความคิดสร้างสรรค์ทั้ง 3 องค์ประกอบ มีความสัมพันธ์กับคะแนนความสามารถในการใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในการแก้ปัญหา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) เท่ากับ .1540 และความคิดสร้างสรรค์ทั้ง 3 องค์ประกอบ สามารถพยากรณ์ความสามารถในการใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในการแก้ปัญหาได้ร้อยละ 2.40 ($R^2 = .0240$) มีค่าสัมประสิทธิ์ของการพยากรณ์ที่ปรับแก้แล้ว (Adjusted R^2) เท่ากับ .0160 ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการพยากรณ์ (S.E._{est}) เท่ากับ 12.545

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างความคิดวิจารณ์ญาติ 5 ด้าน และความคิดสร้างสรรค์ 3 องค์ประกอบ มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในการแก้ปัญหาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) เท่ากับ .3760 และความคิดวิจารณ์ญาติ 5 ด้าน และความคิดสร้างสรรค์

3 องค์ประกอบสามารถพยากรณ์ความสามารถในการใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในการแก้ปัญหาได้ร้อยละ 14.20 ($R^2 = .1420$) มีค่าสัมประสิทธิ์ของการพยากรณ์ที่ปรับแก้แล้ว (Adjusted R^2) เท่ากับ .1220 ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการพยากรณ์ ($S.E._{est}$) เท่ากับ 4.767

4. การค้นหาตัวพยากรณ์ที่ใช้ในการพยากรณ์ความสามารถในการใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในการแก้ปัญหา

การพยากรณ์ความสามารถในการใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในการแก้ปัญหา (Y) โดยใช้ความคิดวิจารณ์ 5 ด้าน เป็นตัวพยากรณ์ พบว่า ความคิดวิจารณ์ด้านนิรนัย (X_3) มีความสัมพันธ์ความสามารถในการใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในการแก้ปัญหา (Y) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ความคิดวิจารณ์ด้านการสรุปอ้างอิง (X_1) มีความสัมพันธ์ความสามารถในการใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในการแก้ปัญหา (Y) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และความคิดวิจารณ์ด้านการตีความ (X_4) มีความสัมพันธ์ความสามารถในการใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในการแก้ปัญหา (Y) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงสามารถเขียนสมการพยากรณ์ความสามารถในการใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในการแก้ปัญหาได้ ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ

$$\hat{Y} = 9.222 + .596 X_1 + .873 X_3 + .366 X_4$$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$\hat{Z} = .180 Z_1 + .286 Z_3 + .129 Z_4$$

การพยากรณ์ความสามารถในการใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในการแก้ปัญหา (Y) โดยใช้ความคิดสร้างสรรค์ 3 องค์ประกอบ เป็นตัวพยากรณ์ พบว่า ความคิดสร้างสรรค์องค์ประกอบความคิดยืดหยุ่น (X_7) มีค่าสัมประสิทธิ์ของการพยากรณ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนองค์ประกอบอื่น ๆ ไม่มีความสัมพันธ์กัน จึงสามารถเขียนสมการพยากรณ์ความสามารถในการใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในการแก้ปัญหาได้ ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ

$$\hat{Y} = 12.986 + .668 X_7$$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$\hat{Z} = .124 Z_7$$

การพยากรณ์ความสามารถในการใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในการแก้ปัญหา (Y) โดยใช้ความคิดวิจารณ์ 5 ด้าน และความคิดสร้างสรรค์ 3 องค์ประกอบเป็นตัวพยากรณ์ พบว่าความคิดวิจารณ์ด้านนิรนัย (X_3) มีความสัมพันธ์ความสามารถในการใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในการแก้ปัญหา (Y) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ความคิดวิจารณ์ด้านการสรุปอ้างอิง (X_1) มีความสัมพันธ์ความสามารถในการใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในการแก้ปัญหา (Y) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และความคิดวิจารณ์ด้านการตีความ (X_4) มีความสัมพันธ์ความสามารถในการใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในการแก้ปัญหา (Y) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนความคิดวิจารณ์ด้านการระบุข้อตกลงเบื้องต้น ด้านการประเมินข้อโต้แย้ง และความคิดสร้างสรรค์ 3 องค์ประกอบ คือ ความคล่องในการคิด ความคิดยืดหยุ่น และความคิดริเริ่ม ไม่สามารถพยากรณ์ความสามารถในการใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในการแก้ปัญหาได้ จึงสามารถเขียนสมการพยากรณ์ความสามารถในการใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในการแก้ปัญหาได้ ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ

$$\hat{Y} = 9.222 + .596 X_1 + .873 X_3 + .366 X_4$$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$\hat{Z} = .180 Z_1 + .286 Z_3 + .129 Z_4$$

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความคิดวิจารณ์ ความคิดสร้างสรรค์และความสามารถในการใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในการแก้ปัญหานักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานดังต่อไปนี้

สมมติฐานข้อที่ 1 กล่าวว่า “ความคิดวิจารณ์ 5 ด้าน คือ การสรุปอ้างอิง การระบุข้อตกลงเบื้องต้น การนิรนัย การตีความ การประเมินข้อโต้แย้งและความคิดสร้างสรรค์ 3 องค์ประกอบ คือ ความคล่องในการคิด ความคิดยืดหยุ่น ความคิดริเริ่มกับความสามารถในการใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในการแก้ปัญหามีความสัมพันธ์กัน” ผลจากการวิเคราะห์ พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างความคิดวิจารณ์ทั้ง 5 ด้าน กับความสามารถในการใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในการแก้ปัญหามีความสัมพันธ์กันในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างความคิดสร้างสรรค์ทั้ง

3 องค์ประกอบกับความสามารถในการใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในการแก้ปัญหา มีความสัมพันธ์กันในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ พหุคูณระหว่างความคิดวิจารณ์ 5 ด้าน และความคิดสร้างสรรค์ 3 องค์ประกอบ มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในการแก้ปัญหอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

ความคิดวิจารณ์ทั้ง 5 ด้าน กับความสามารถในการใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในการแก้ปัญหามีความสัมพันธ์กันในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ทั้งนี้เนื่องมาจากความคิดวิจารณ์มีความสำคัญมากในการใช้ประกอบในการแก้ปัญหาในทุกขั้นตอน โดยเฉพาะในการแก้ปัญหาหรือวิธีการทางวิทยาศาสตร์ ตั้งแต่ขั้นระบุปัญหา ขั้นวิเคราะห์ปัญหา ขั้นเสนอวิธีการแก้ปัญหา และขั้นตรวจสอบผลลัพธ์ของปัญหาที่เกิดขึ้นจากปัญหานั้น ๆ ที่ต้องอาศัยการคิดอย่างไตร่ตรองและคิดอย่างรอบคอบ ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะ (Russell, 1979 : 43) “ความคิดวิจารณ์เป็นส่วนหนึ่งในการแก้ปัญหาแต่ละขั้น.....” นอกจากนี้ ความคิดวิจารณ์เป็นกระบวนการตรวจสอบ โดยการวิเคราะห์ปัญหา มีเหตุผลเชิงตรรกวิทยา ตลอดจนการสรุปและการตัดสินใจอย่างมีหลักเกณฑ์ (Dressel Mayhew, 1957) และความคิดวิจารณ์เป็นทักษะสำคัญในการแก้ปัญหาและการแก้ปัญหาล้วนใหญ่ต้องใช้ความคิดวิจารณ์ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2540 : 6) งานวิจัยของวีระ เมืองช้าง (2525 : 43) ที่พบว่า ความคิดวิจารณ์ทั้ง 5 ด้านมีความสัมพันธ์กับการแก้ปัญหาเชิงวิทยาศาสตร์ งานวิจัยของ วรณภา โพธิ์สอาด (2542: 63) ที่พบว่า ความคิดวิจารณ์มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการแก้ปัญหทางวิทยาศาสตร์ และงานวิจัยของ สันต์ธวัช ศรีคำแท้ (2537: 52) ที่พบว่า ความคิดวิจารณ์ทั้ง 5 ด้านมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการนำความรู้ทางวิทยาศาสตร์ไปใช้ในชีวิตประจำวัน

การที่ความคิดสร้างสรรค์ทั้ง 3 องค์ประกอบกับความสามารถในการใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในการแก้ปัญหามีความสัมพันธ์กันในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เนื่องมาจาก ความคิดสร้างสรรค์เป็นตัวแปรสำคัญอย่างหนึ่งของการเรียนรู้ เป็นการคิดที่ทำให้แก้ปัญหาที่มีทางเลือกในการแก้ปัญหาที่หลากหลายและแปลกใหม่ มีองค์ประกอบการคิดที่เอื้อต่อการหาแนวการแก้ปัญหา De Bono (1982) กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์ เป็นการคิดนอกกรอบ เพื่อสร้างแนวคิดใหม่ที่จะนำมาใช้แก้ปัญหาได้หลายๆ แนวคิด และนำแนวคิดเหล่านี้ไปพัฒนาต่อ เพื่อให้สามารถใช้แก้ปัญหาที่ต้องการได้ ซึ่งสอดคล้องกับ Guilford (1967:138) ที่กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์เป็นความสามารถในการแก้ปัญหาของบุคคล เป็นการคิดที่ก่อให้เกิดสิ่งใหม่ ๆ ขึ้นและสามารถนำมาประยุกต์ใช้ให้เป็นประโยชน์ได้ ความคิดสร้างสรรค์เป็นความคิดหลายแง่หลายมุม และซัยคัลลี ดีลาจร์สกูล (2542 : 45) ที่กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์ คือ ความสามารถบุคคลในการ

คิดแก้ปัญหาด้วยการคิดอย่างลึกซึ้ง ที่นอกเหนือไปจากการคิดอย่างปกติธรรมดา เป็นลักษณะภายในตัวบุคคลที่สามารถจะคิดได้หลายแง่มุม ประสมประสานกันได้ ผลผลิตใหม่ที่ถูกต้องสมบูรณ์ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิทยา ทวีทรัพย์ (2532 : บทคัดย่อ) พบว่า ความคิดสร้างสรรค์ในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์มีความสัมพันธ์กัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนพงษ์ อมฤตวิสุทธ์ (2542 : 40-42) ที่พบว่า ความคิดสร้างสรรค์มีความสัมพันธ์กับการใช้ความรู้ทางคณิตศาสตร์ในชีวิตประจำวัน ในทางบวกในระดับสูง และ งานวิจัยของ สมจิตร กำเหนิดผล (2546 : 81-83) ผลการศึกษา พบว่า ความสามารถในการแก้ปัญหาโจทย์คณิตศาสตร์ทั้ง 4 แบบคือ ความสามารถในการแก้ปัญหาโจทย์ขั้นตอนเดียว ความสามารถในการแก้ปัญหาโจทย์หลายขั้นตอน ความสามารถในการแก้ปัญหาโจทย์กระบวนการ และความสามารถในการแก้ปัญหาโจทย์เกี่ยวกับการประยุกต์ มีความสัมพันธ์กับความคิดสร้างสรรค์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สมมติฐานข้อที่ 2 กล่าวว่า “ความคิดวิจารณ์ญาณแต่ละด้าน และความคิดสร้างสรรค์แต่ละองค์ประกอบ สามารถพยากรณ์ความสามารถในการใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในการแก้ปัญหาได้”

ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ความคิดวิจารณ์ญาณในด้านนิรนัย สามารถพยากรณ์ความสามารถในการใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในการแก้ปัญหาได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ด้านการสรุปอ้างอิงสามารถพยากรณ์ความสามารถในการใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในการแก้ปัญหาได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และด้านการตีความสามารถพยากรณ์ความสามารถในการใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในการแก้ปัญหาได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นว่า นักเรียนที่มีความคิดวิจารณ์ญาณด้านนิรนัย การสรุปอ้างอิง และตีความ สูงก็จะมีความสามารถในการใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในการแก้ปัญหาสูงด้วย ทั้งนี้เป็นผลมาจาก การแก้ปัญหานั้นต้องอาศัยความสามารถในการพิจารณา เพื่อหาข้อสรุปของปัญหาโดยอาศัยเหตุผลจากส่วนใหญ่ไปสู่ส่วนย่อยอย่างสมเหตุสมผล โดยใช้หลักตรรกศาสตร์ การสรุปความจากปัญหาและข้อมูลรอบด้านรวมถึงการสรุปว่าข้อมูลที่ได้อาจเป็นปัญหาเป็นอย่างไรจริงเท็จแค่ไหนและมีวิธีการใดแก้ปัญหา ส่วนความคิดวิจารณ์ญาณในด้านการระบุข้อตกลงเบื้องต้นและการประเมินข้อโต้แย้ง ไม่สามารถพยากรณ์ความสามารถในการแก้ปัญหานั้น อาจเนื่องมาจากการแก้ปัญหานั้นไม่จำเป็นต้องพิจารณาว่าปัญหาหรือวิธีการแก้ปัญหานั้นเป็นไปตามเงื่อนไขที่วางไว้หรือไม่และไม่จำเป็นต้องตัดสินใจว่าจะเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยกับปัญหาหรือวิธีการแก้ปัญหานั้นซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ Good (1973:518) ที่กล่าวว่า การแก้ปัญหานั้นจะต้อง

ใช้กลยุทธ์ทางสติปัญญาที่จะวิเคราะห์ สังเคราะห์ ความรู้ความเข้าใจอย่างมีวิจารณญาณ มีเหตุผล และจินตนาการเพื่อหาแนวปฏิบัติให้ปัญหานั้นหมดสิ้นไป และความสามารถในการแก้ปัญหา ต้องใช้กระบวนการคิด กระบวนการที่ต้องอาศัยสติปัญญาและความคิดซึ่งเกิดขึ้นภายในสมองอย่างมีขั้นตอน จะต้องมีการจัดระบบขององค์ประกอบต่างๆ โดยใช้วิธีการเฉพาะเป็นเรื่องราวๆ เพื่อให้กระบวนการแก้ปัญหาที่มีทิศทางมุ่งตรงไปสู่เป้าหมาย สำหรับนำไปสู่ข้อสรุปที่ชัดเจน จากเหตุการณ์ หรือสถานการณ์จากสื่อต่างๆ รวมทั้งการนำไปสู่จุดมุ่งหมายที่ต้องการและได้มาซึ่งความรู้ใหม่ (สุภาวดี แก้วงาม, 2549 : 45) การคิดแก้ปัญหาต้องอาศัยการคิดแบบวิเคราะห์ ซึ่งไม่สามารถที่จะแก้ได้ทันทีแต่จะต้องรู้รายละเอียดเกี่ยวกับปัญหาว่าปัญหานั้นเกิดด้วยสาเหตุใด (อรทัย ประทุมชาติภักดี 2545 : 59)

เมื่อพิจารณาความคิดสร้างสรรค์ พบว่า ความคิดสร้างสรรค์องค์ประกอบความคิดยืดหยุ่น สามารถพยากรณ์ความสามารถในการใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในการแก้ปัญหาได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากความสามารถในการใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในการแก้ปัญหานั้นต้องอาศัยการคิดในลักษณะที่คิดได้อย่างหลากหลาย ที่จะทำให้สามารถคิดหาแนวทางในการแก้ปัญหาได้หลายวิธี เพื่อนำไปใช้ในการจัดปัญหาที่มีอยู่ให้หมดไป และความคิดสร้างสรรค์องค์ประกอบความคิดยืดหยุ่นนั้น เป็นลักษณะการคิดของบุคคลในการคิดหาคำตอบได้หลายประเภทและหลายทิศทาง จึงมีความสัมพันธ์กับความสามารถในการใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในการแก้ปัญหาได้ และสามารถพยากรณ์ความสามารถในการใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในการแก้ปัญหาได้ ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ พันซ์ ทองชุมนุม (2544 : 118) ที่กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์เป็นความสามารถในการคิดของบุคคลที่สามารถคิดได้หลายแง่หลายมุม มีลักษณะการคิดที่แตกต่างไปจากบุคคลอื่นๆ โดยทั่วไป โดยที่ผลของความคิดนั้นสามารถก่อให้เกิดวิธีการแก้ปัญหาต่างๆ ที่เผชิญอยู่ได้ ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ Torrance (1963 : 47) ที่กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์เป็นความสามารถของบุคคลในการคิดแก้ปัญหา ด้วยการคิดอย่างลึกซึ้ง นอกเหนือจากการคิดอย่างปกติธรรมดา เป็นการคิดภายในบุคคลที่คิดได้หลายแง่หลายมุม

สมมติฐานข้อที่ 3 กล่าวว่า “ความคิดวิจารณ์ญาณ และความคิดสร้างสรรค์ สามารถร่วมกันพยากรณ์ความสามารถในการใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในการแก้ปัญหาได้”

ผลจากการวิเคราะห์ พบว่า ความคิดวิจารณ์ญาณในด้านนิรนัย ด้านการสรุปอ้างอิงและด้านการตีความสามารถพยากรณ์ความสามารถในการใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในการแก้ปัญหาได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001, .01 และ .05 ตามลำดับ ส่วนความคิดสร้างสรรค์นั้นไม่มีองค์ประกอบใดที่สามารถร่วมพยากรณ์กับความคิดวิจารณ์ญาณในการพยากรณ์ความสามารถใน

การใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในการแก้ปัญหาได้ แม้ว่าความคิดสร้างสรรค์องค์ประกอบ ความคิดยืดหยุ่นจะสามารถพยากรณ์ความสามารถในการใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในการแก้ปัญหาได้ก็ตาม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ จากผลการวิเคราะห์ในตารางที่ 16 การค้นหาตัวพยากรณ์ที่มีความคิดสร้างสรรค์เป็นตัวพยากรณ์ความสามารถในการใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในการแก้ปัญหานั้น ความคิดสร้างสรรค์องค์ประกอบความคิดยืดหยุ่นมีอิทธิพลต่อการพยากรณ์ความสามารถในการใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในการแก้ปัญหาเพียงร้อยละ 1.50 ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับอิทธิพลของปัจจัยอื่นที่ไม่ได้นำมาศึกษาถือว่าความคิดสร้างสรรค์องค์ประกอบความคิดยืดหยุ่นนั้นมีอิทธิพลน้อยมากต่อความสามารถในการใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในการแก้ปัญหา ดังนั้นเมื่อนำความคิดสร้างสรรค์แต่ละองค์ประกอบมาพยากรณ์ความสามารถในการใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในการแก้ปัญหาร่วมกับความคิดวิจารณ์ที่มีอิทธิพลต่อการพยากรณ์ความสามารถในการใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในการแก้ปัญหามากกว่า คือ ร้อยละ 12.20 ก็ทำให้ความคิดสร้างสรรค์แต่ละองค์ประกอบไม่สามารถเข้าร่วมพยากรณ์ความสามารถในการใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในการแก้ปัญหาได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อรทัย ประทุมชาติภักดี (2545 : 60) ที่ความคิดสร้างสรรค์ไม่สามารถพยากรณ์ความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ได้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. 1 จากการวิจัยจะเห็นได้ว่าความคิดวิจารณ์ ความคิดสร้างสรรค์และ ความสามารถในการแก้ปัญหานักเรียนอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ ซึ่งทักษะในด้านความคิดวิจารณ์ ความคิดสร้างสรรค์และความสามารถในการแก้ปัญหานั้นเป็นทักษะสำคัญที่ควรส่งเสริมให้อยู่ในระดับสูง เพื่อให้นักเรียนสามารถนำไปใช้ในการดำรงชีวิตในสังคมปัจจุบัน ดังนั้นควรได้รับการดูแลและหาวิธีการพัฒนาจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องอย่างรวดเร็ว เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มี ความสามารถในด้านดังกล่าวให้สูงขึ้น

1.2 ในสถานควรมีการนำแบบวัดความคิดวิจารณ์ ความคิดสร้างสรรค์และ ความสามารถในการแก้ปัญหามีการหาคุณภาพแล้วมาใช้ เพื่อจะได้ทราบระดับความคิดทั้ง 3 ของนักเรียน เพื่อให้สถานศึกษานำข้อมูลที่ได้มาจัดทำหลักสูตรเพื่อใช้เป็นแนวทางในการปลูกฝังและ ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความคิดวิจารณ์ ความคิดสร้างสรรค์และความสามารถในการแก้ปัญหามากขึ้น

1. 3 จากผลการวิจัย ความคิดวิจารณ์ญาณสามารถพยากรณ์ความสามารถในการใช้กระบวนการวิทยาศาสตร์ในการแก้ปัญหาได้ ดังนั้นในการจัดการเรียนการสอนของครู และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาควรฝึกให้ผู้เรียนมีความคิดวิจารณ์ญาณ เพื่อที่จะทำให้ผู้เรียนสามารถนำความคิดวิจารณ์ญาณไปใช้ในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในการดำรงชีวิตในสังคมปัจจุบันได้

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

- 2.1 ควรศึกษาหาความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการใช้กระบวนการวิทยาศาสตร์ในการแก้ปัญหากับตัวแปรอื่น ว่ามีความสัมพันธ์กันหรือไม่
- 2.2 ควรทำการวิจัยในทำนองเดียวกัน โดยศึกษากับกลุ่มตัวอย่างอื่น ๆ
- 2.3 ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการสร้างเครื่องมือวัดความคิดวิจารณ์ญาณ ความคิดสร้างสรรค์และความสามารถในการแก้ปัญหาที่นำไปใช้กับนักเรียนทุกระดับ
- 2.4 ควรตรวจสอบคุณภาพของแบบทดสอบทั้ง 3 ด้วยวิธีการอื่นที่มีข้อตกลงเบื้องต้นคล้ายๆ กัน เพื่อให้เกิดความมั่นใจ เพื่อให้สามารถนำไปใช้ได้อย่างแพร่หลาย
- 2.5 ในการเก็บข้อมูลควรจัดห้องสอบให้มีจำนวนผู้เข้าสอบที่เหมาะสม เพื่ออำนวยความสะดวก
- 2.6 ในการเลือกกลุ่มตัวอย่างควรเลือกให้กลุ่มตัวอย่างมีระดับผลการเรียนที่คละกันในทุกระดับผลการเรียน